

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๔๐๑ / ๐๓๑๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๙ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๓๔๓๑
ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐

- สิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ที่กระทรวงการพัฒนา
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ
(๒) ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณา
ของคณะกรรมการกฤษฎีกา (เรื่องพิจารณาเสร็จที่ ๕๖๗/๒๕๔๙)
(๓) บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ
จัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. (เรื่องพิจารณาเสร็จที่ ๕๖๗/๒๕๔๙)

ตามหนังสือที่อ้างถึงความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับร่างพระราชบัญญัติ
จัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ที่นางสาวกัญญา ศิลปอาชา กับคณะ เป็นผู้เสนอ ไปพิจารณา
ก่อนรับหลักการ โดยให้การพิจารณาไว้ภายในกำหนดเวลา ๓๐ วัน ตามนัยแห่งข้อบังคับ
การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๑ วรรคหนึ่ง ตามที่สภานิติบัญญัติได้ลงมติ
อนุมัติ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยเชิญผู้แทนกระทรวง ทบวง
กรม ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณมาร่วมพิจารณาโดยด่วนให้แล้วเสร็จและเสนอ
คณะรัฐมนตรีพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในกำหนดเวลาที่ขอรับมา นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว ขอเรียนว่า
ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เคยเสนอมายัง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) โดยสำนักงานฯ รับไว้
พิจารณา และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปรากฏตามเรื่อง
พิจารณาเสร็จที่ ๕๖๗/๒๕๔๙ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย (๒) และ (๓) สำหรับร่าง
พระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ที่นางสาวกัญญา ศิลปอาชา กับคณะ
เป็นผู้เสนอ และคณะรัฐมนตรีขอรับมาพิจารณาก่อนรับหลักการนี้ มีหลักการและสาระสำคัญ
เช่นเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ที่กระทรวงการพัฒนาสังคม

และความมั่นคงของมนุษย์เคยเสนอมาแล้ว แต่มีความแตกต่างในเรื่องการใช้ถ้อยคำเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙

ฝ่ายกฎหมายกระบวนกรยุติธรรมทางอาญา

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๑๐, ๔๑๑

โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๖๒๐๑

www.krisdika.go.th

www.lawreform.go.th

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการขจัดความรุนแรงในครอบครัว

เหตุผล

เนื่องจากปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่มีความละเอียดอ่อน ซับซ้อน เกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากมีความประตงคในการลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดหรือ ปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ดังนั้น การมีกฎหมายขจัดความรุนแรงในครอบครัวจึงมีความ เหมาะสมกว่ากระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบวิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่าง กว่าการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ทั้งให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาส กลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งจะรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายขจัดความรุนแรงในครอบครัว

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่ง
มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นเกล้าสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ เพื่อให้เกิดอันตรายแก่
ร่างกาย จิตใจหรือสุขภาพ หรือกระทำในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจหรือสุขภาพ
ของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ละเว้นกระทำการ หรือยอมรับการ
กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินกันฉัน
สามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ
ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน แต่ไม่รวมถึงบุคคลที่อยู่ในฐานะผู้เช่า

“มาตรการคุ้มครองชั่วคราว” หมายความว่า คำสั่งศาล หรือพนักงานเจ้าหน้าที่
ซึ่งออกให้ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน เพื่อคุ้มครองบุคคลในครอบครัวที่ถูกกระทำหรือกำลังจะถูกกระทำด้วย
ความรุนแรง

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว แต่ในท้องที่ที่ยังไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการให้หมายถึงศาลจังหวัด

“เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์” หมายความว่า ค่าสินไหมทดแทนเพื่อเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงสูญเสียไป โดยผลของการถูกระทำด้วยความรุนแรง และให้หมายความรวมถึงรายได้ที่สูญเสียไป ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ และค่าใช้จ่ายจำเป็นอื่นในครอบครัว

“นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบเลือนความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น และให้ถือว่าเป็นความผิดคนละกระทงกับความผิดดังกล่าว

ในการพิจารณาพิพากษาความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าศาลเห็นสมควรอาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุมความประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงหรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่มีการยอมความ หรือถอนการร้องทุกข์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล แล้วแต่กรณี มีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการตามวรรคสามเป็นเงื่อนไขแห่งการยอมความนั้นได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนเงื่อนไขนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป

หลักเกณฑ์วิธีการและระบบงานสนับสนุนการใช้วิธีการตามวรรคสามให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๕ บุคคลที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นใดที่พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครอง และไม่ก่อให้เกิดความรับผิดแก่ผู้แจ้งทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง

มาตรา ๖ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ อาจกระทำโดยวาจา เป็นหนังสือ โทรศัพท์ หรือวิธีการอย่างใด ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พบเห็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงและบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้นเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้ง รวมทั้งให้มีอำนาจจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์และได้รับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ก่อนที่จะจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงประสงค์จะดำเนินคดี แต่ไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับแจ้งเป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสองของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๗ ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ หรือร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ ภายในสามเดือน นับแต่ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงอยู่ในสภาพและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ

มาตรา ๘ เมื่อได้รับการแจ้งเหตุตามมาตรา ๕ และผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้ร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ วรรคสอง ภายในอายุความแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจสอบสวน โดยจะต้องทำการสอบสวนโดยเร็วและพนักงานอัยการต้องยื่นฟ้องต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาที่สี่สิบแปดชั่วโมง แต่หากมีเหตุจำเป็น ทำให้ไม่อาจยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ขอคัดฟ้องต่อศาลได้ครั้งละเจ็ดสิบสองชั่วโมง แต่ไม่เกินหกครั้ง

การฟ้องคดีต่อศาลตามวรรคหนึ่ง อาจทำเป็นหนังสือหรือฟ้องด้วยวาจาก็ได้ แต่ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ฟ้องเป็นหนังสือก็ได้

ในการสอบปากคำผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงร้องขอ อยู่ร่วมในขณะสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงร้องขอ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องมีบุคคลดังกล่าวร่วมอยู่ด้วย แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจสอบสวนตามวรรคหนึ่ง และการสอบปากคำผู้ถูกระทำความผิดสามและวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๘ เมื่อมีการแจ้งเหตุตามมาตรา ๕ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ อันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำ หรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ในคดีตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐ ในระหว่างการดำเนินการตามมาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงเป็นการชั่วคราวในชั้นสอบสวน ไม่ว่าจะมียุติบัตรหรือคำสั่งจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว และออกคำสั่งใด ๆ ได้เท่าที่จำเป็น และมีเหตุอันควรแก่กรณี ซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงชดเชยเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้น การห้ามผู้กระทำความรุนแรงเข้าไปในที่พำนักของครอบครัว ห้ามเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว หรือการดูแลบุตร

ถ้าเหตุการณ์หรือพฤติกรรมเกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวตามวรรคหนึ่งเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เพิ่มเติมอีกก็ได้

ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา นี้ สามารถอุทธรณ์ต่อศาลเป็นหนังสือภายในสามสิบวันนับแต่ทราบคำสั่ง และคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรการหรือวิธีการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดในมาตรา นี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงเป็นการชั่วคราวในชั้นพิจารณาคดีของศาลไม่ว่าจะมีคำร้องขอ

จากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น และออกคำสั่งใด ๆ ได้เท่าที่จำเป็นและมีเหตุอันควรควรแก่กรณี ซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้น การห้ามผู้กระทำความรุนแรงเข้าไปในที่พำนักของครอบครัว ห้ามเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว หรือการดูแลบุตร

ถ้าเหตุการณ์หรือพฤติกรรมเกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวตามวรรคหนึ่งเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เพิ่มเติมอีกก็ได้

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรการหรือวิธีการที่ศาลกำหนดตามมาตรา นี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒ หลักเกณฑ์วิธีการและระบบสนับสนุนการกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ วิธีพิจารณาและการยื่นการรับฟังพยานหลักฐานข้อใด หากพระราชบัญญัตินี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ การพิจารณาพิพากษาคดีความรุนแรงในครอบครัวนั้น ไม่ว่าการพิจารณาคดีจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกันในข้อพิพาท โดยคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัว เพื่อการนี้ให้ศาลคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ เพื่อประกอบดุลพินิจด้วย คือ

(๑) การคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรง

(๒) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

(๓) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ครอบครัวนั้น ต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์

(๔) มาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาและสมาชิกในครอบครัวให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเอง และกับบุตร

มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์ในการหาทางให้ได้ยอมความกันในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล แล้วแต่กรณี อาจตั้งผู้ไกล่เกลี่ย ประกอบด้วยบุคคล หรือคณะบุคคล

ซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ หรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน หรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกันก็ได้

เมื่อผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้ว ให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยประนีประนอมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณีด้วย ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จ บุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้น หรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญายอมความกันต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลก็ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นว่าสัญญายอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญายอมความนั้น

มาตรา ๑๖ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปี แสดงจำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว และจำนวนการละเมิดคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล รายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ ปีละครั้ง

มาตรา ๑๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และกระทำการอื่น เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๙๗๐๑ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๔ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔ ในข้อ ๑ ไปพิจารณาด้วย

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ตรวจพิจารณา โดยมีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกประกอบร่างฯ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้ผู้ใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำ และเพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว

๒. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ คณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔ (ฝ่ายการต่างประเทศ แรงงาน และการพัฒนาสังคม) มีข้อสังเกตในประเด็นว่า มาตรา ๗ วรรคสอง มิได้กล่าวถึงความผิดตามกฎหมายอื่นซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีด้วย ดังนั้น หากเป็นกรณีที่ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่นที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี พนักงานสอบสวนอาจเลือกที่จะส่งสำนวนคดีให้พนักงานอัยการคดีศาลแขวงพิจารณาฟ้องต่อศาลแขวง และเมื่อศาลแขวงพิจารณาเสร็จเด็ดขาดก็อาจทำให้มาตรการต่าง ๆ ตามกฎหมายนี้ เช่น มาตรการให้ส่งผู้ต้องหาไปตรวจรักษา เป็นต้น ไม่ได้ใช้บังคับ เพราะคดีอยู่ที่ศาลแขวงไปแล้ว อันจะทำให้เกิดข้อสับสนและเป็นปัญหาในทางปฏิบัติเกิดขึ้น จึงเห็นควรตัดข้อความ "... ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกเกินสามปีขึ้นไป ..." ออก

๒.๒ กระทรวงยุติธรรม มีข้อสังเกตว่า ร่างมาตรา ๕ การกำหนดให้มีหน้าที่ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษ หากงดเว้นการใช้กฎหมายในประเด็นนี้จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด

๒.๓ สำนักงานอัยการสูงสุด มีข้อสังเกต ดังนี้

(๑) ตามร่างมาตรา ๔ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น และให้ถือว่าเป็นความผิดคนละกระทงกับความผิดดังกล่าว” อาจตีความได้ว่าความผิดฐานกระทำการรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดหลายกรรม ต่างกรรมจากความผิดตามกฎหมายอื่น ซึ่งมีผลว่าการกระทำผิดครั้งเดียวสามารถลงโทษทางอาญาได้ ๒ ครั้ง คือ การลงโทษตามร่างกฎหมายฉบับนี้ และการลงโทษตามกฎหมายอื่นซึ่งไม่ชอบด้วยมาตรา ๒๙ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ว่าด้วยการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็น และมาตรา ๓๐ วรรคสาม ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล เพราะหากเป็นบุคคลทั่วไปกระทำความผิดเดียวกันนี้จะรับโทษทางอาญาเพียงครั้งเดียว แต่หากเป็นบุคคลในครอบครัวกระทำความผิดนี้จะถูกลงโทษทางอาญาเกินกว่าหนึ่งครั้ง และขัดต่อพันธกรณีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ข้อบทที่ ๑๔ (๗) ที่ห้ามการลงโทษซ้ำในความผิดเรื่องเดียวกัน ซึ่งประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวโดยเคร่งครัด

(๒) ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบหมายให้สำนักงานอัยการสูงสุดและกระทรวงยุติธรรมจัดยก่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. และกระทรวงยุติธรรมได้นำเสนอคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔ (ฝ่ายกฎหมาย) พิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแล้ว เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๗ ร่างกฎหมายฉบับนี้มีมาตรการฟื้นฟูความประพฤติผู้ก่อเหตุรุนแรงด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการจัดการความรุนแรงในครอบครัวได้เป็นอย่างดี โดยมุ่งให้มีการยุติความรุนแรง สร้างความสันติสุขส่งเสริมให้มีความรักความเข้าใจภายในครอบครัวระยะยาว ดังนั้น จึงควรรอให้ร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. ได้ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายก็จะเป็นการเหมาะสมยิ่งกว่า เพราะจะไม่เกิดความซ้ำซ้อนกันในการบังคับใช้กฎหมาย

(๓) ในขณะที่ยังไม่ได้ประกาศใช้บังคับร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. การดำเนินคดีกับผู้ก่อความรุนแรงในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา ๒๙๕ หรือมาตรา ๒๙๗ นั้น คดีประเภทดังกล่าวศาลก็สามารถรอการลงโทษ (รอลงอาญา) แก่จำเลยได้ตามมาตรา ๕๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แล้วจัดให้มีการคุมประพฤติ และเพื่อส่งเสริมนโยบายจัดการความรุนแรงในครอบครัว รัฐบาลสามารถมอบหมายให้กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งรับผิดชอบการฟื้นฟูความประพฤติผู้กระทำผิด มุ่งใช้วิธีการคุมประพฤติเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้กระทำผิดมีความละเอียดต่อการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวมีความรับผิดชอบที่จะรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวได้ด้วยเช่นกัน

๒.๕ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นชอบในหลักการโดยไม่มีข้อสังเกต

๓. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขชื่อร่างฯ จากเดิม “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว” เป็น “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.” เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาของร่างฯ ยิ่งขึ้น

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓ เกี่ยวกับการกำหนดบทนิยามต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และตัดนิยามคำว่า “มาตรการคุ้มครองชั่วคราว” ออก เนื่องจากถ้อยคำที่กำหนดไว้ในบทนิยาม ไม่สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๑๒ และในเนื้อหาของร่างฯ ไม่มีการใช้ถ้อยคำดังกล่าว นอกจากนี้ ได้เพิ่มนิยามคำว่า “พนักงานสอบสวน” เพื่อกำหนดความหมายของถ้อยคำดังกล่าวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา ๔ เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัวโดยตัดความเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาของศาลในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ออก และกำหนดใหม่เป็นร่างมาตรา ๑๒ เพื่อให้เนื้อหาของร่างเรียงตามลำดับต่อเนื่องจากขั้นตอนการดำเนินการของพนักงานสอบสวน และกำหนดให้ “อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” หรือ “รัฐมนตรี” มีอำนาจในการออกกระเปียบเพื่อปฏิบัติการตามร่างมาตรานี้ แล้วแต่กรณี เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในทางปฏิบัติ

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา ๕ เกี่ยวกับการดำเนินการของพนักงานสอบสวน โดยปรับปรุงเนื้อหาสาระของร่างให้สอดคล้องกับการกำหนดบทนิยาม “พนักงานสอบสวน” และตัดคำว่า “...ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกเกินสามปีขึ้นไป...” ออก เพื่อให้สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ที่เป็นความผิดกรณีเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่นต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นความผิดซึ่งมีอัตราโทษจำคุกเกินสามปีขึ้นไปเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามข้อสังเกตของคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ (ฝ่ายการต่างประเทศ แรงงาน และการพัฒนาสังคม) และสำนักงานอัยการสูงสุด และแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง ในกรณีที่ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดกรณีเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่นซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

(๕) ตัดความในร่างเดิมมาตรา ๑๒ เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระบบสนับสนุนการกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวออกทั้งหมด และกำหนดใหม่เป็นร่างมาตรา ๑๓ โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อ

สนับสนุนการดำเนินการและการบังคับให้เป็นไปตามร่างมาตรา ๑๐ และร่างมาตรา ๑๑ เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินการ

(๖) แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา ๑๗ (บทเฉพาะกาล) ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของร่างฯ และเป็นไปตามแบบการร่างกฎหมาย (ร่างมาตรา ๑๘)

นอกจากนี้ ได้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำและจัดเรียงลำดับเลขมาตรา และปรับปรุงบทกำหนดโทษในร่างมาตราต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกันทั้งฉบับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๙

ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจพิจารณาแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๕๖๗/๒๕๔๙

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

เหตุผล

เนื่องจากปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อน ซับซ้อนเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคล โดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้น การมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัว และยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ ประกอบกับ เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

[illegible][illegible]

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำ อย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว แต่ในท้องที่ที่ยังไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการให้หมายถึงศาลจังหวัด

“เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์” หมายความว่า ค่าทดแทนความเสียหายเบื้องต้น สำหรับเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสูญเสียไป โดยผลของการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้หมายความรวมถึงรายได้ที่สูญเสียไป ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น

“นักจิตวิทยา” หมายความว่า นักจิตวิทยาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า นักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในท้องที่ใด ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ ด้วย ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๕ บุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นใดที่พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ก่อให้เกิดความรับผิดแก่ผู้แจ้งทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง

มาตรา ๖ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ อาจกระทำโดยวาจา เป็นหนังสือ โทรศัพท์ หรือวิธีการอย่างใด ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พบเห็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือได้รับแจ้งตามมาตรา ๕ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่

ที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้นเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้ง รวมทั้งให้มีอำนาจจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ และขอรับคำปรึกษาแนะนำจาก จิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้ขึ้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้า ผู้ขึ้นไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้ หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรี กำหนด

มาตรา ๗ ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ

มาตรา ๘ เมื่อมีการร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ ภายในอายุความตามมาตรา ๗ แล้ว ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยเร็วและส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ส่วน การสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แต่หากมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจยื่นฟ้องได้ทัน ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ขอผิดฟ้องต่อศาลได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน สามคราว โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่การกระทำความผิดตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดกรรมเดียว กับความผิดตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินคดีความผิดตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง ต่อศาลรวมไปกับ ความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น เว้นแต่ความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นมีอัตราโทษสูงกว่า ให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น โดยให้นำบทบัญญัติ ทั้งหลายแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการสอบปากคำผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พนักงานสอบสวน ต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวร้องขอร่วมอยู่ด้วยในขณะสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคม สงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ ให้พนักงานสอบสวนทำ การสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องมีบุคคลดังกล่าวร่วมอยู่ด้วย แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอ บุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานสอบสวน ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๙ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา ๕ หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือ ข้อมูลใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวในคดีตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ ปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐ ในการดำเนินการตามมาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะ เทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา และได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ไม่ว่า จะมีคำร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ โดยให้มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ได้เท่าที่จำเป็นและสมควร ซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ การให้ ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดเชยเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ การออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ ตัวบุคคลใดในครอบครัว ตลอดจนการกำหนดวิธีการดูแลบุตร

ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งมี อำนาจแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งใด ๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง อาจยื่นอุทธรณ์ เป็นหนังสือต่อศาลได้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ให้ศาลมีอำนาจ ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา ๑๐ หรือออกคำสั่งใด ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่เหตุการณ์หรือพฤติการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งใด ๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว มีความผิดตามมาตรา ๕ ศาลมีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุมความประพฤติ ผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้

ในกรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๕ ให้พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี กำหนดให้ใช้วิธีการตามวรรคหนึ่งเป็นเงื่อนไขแห่งการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องนั้น โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางกำหนดในราชกิจจานุเบกษาหรือรัฐมนตรีกำหนด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๓ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ โดยกำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ วิธีพิจารณา การยื่น และการรับฟังพยานหลักฐาน หากพระราชบัญญัตินี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ไม่ว่าการพิจารณาคดีความรุนแรงในครอบครัวจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย

(๑) การคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(๒) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินฉันสามีภริยา หากไม่อาจรักษสถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

(๓) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะ ที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์

(๔) มาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาและสมาชิกในครอบครัว ให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการยอมนความในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล แล้วแต่กรณี อาจตั้งผู้ไกล่เกลี่ย ประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ หรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมนความกันหรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมนความกันก็ได้

เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้ว ให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณีด้วย ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จ บุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญา ยอมนความขึ้น หรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญา ยอมนความกันต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลก็ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นว่าสัญญา ยอมนความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญา ยอมนความนั้น

มาตรา ๑๗ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำ รายงานประจำปีแสดงจำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบปีละครั้ง

มาตรา ๑๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับ ออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี